

ላዕለ

praep. frequentissima [e.q. ^{جاء}، ^{على}، ^ب، amh. ላይ :]; pron. suffixa per ê sibi subjungit, ut ላዕሌየ : , ላዕሌክ : caet. (Dillmann 1857 § 167,3) 1) *super* , *supra* (ἐπί et ὑπέρ), et de statu quietis et de motu in superiorem loci partem: ቆመ : ዕዝራ : ላዕለ : መከየድ : ዘዕዕ : 2 Esr. 18,4; አዕረፈት : በረከት : ላዕለ : ያዕቆብ : ዲበ : ርእሱ : Sir. 44,23; ከመ : ይኅድር : ፍርሀተ : ዚአሁ : ላዕሌክሙ : Ex. 20,20; Rom. 7,17; ተጽእኑ : ላዕለ : ኪሩቤል : Ps. 17,12; ሰጥሐ : ላዕለ : *expandere super* 2 Reg. 17,19; ሐጸረ : ላዕለ : *circumsepire super* i.e. *sepimento munire* Sir. 28,24; ተዐየነ : ላዕለ : *obsidere* 4 Reg. 25,1; መጽአ : መንፈሰ : እግዚአብሔር : ላዕሌየ : Hez. 2,2; መንፈሰ : እግዚአብሔር : ላዕሌክሙ : Rom. 8,9; 1 Cor. 3,16; መጽአ : ሞት : ላዕለ : ኩሉ : ሰብእ : Rom. 5,12; ነጸረ : ላዕለ : Gen. 4,4; ዘይወግር : እብነ : ላዕሌሁ : Sir. 27,5; ዘረወ : ላዕለ : Lev. 26,30; ዘርአ : ላዕለ : {DiL.0057} Lev. 18,20; saepius መጽአ : vel በጽሐ : ላዕለ : *supervenit alicui* , *ei accidit* ut Koh. 8,14; Matth. 10,13; etiam de transeundo super aliquid usurpatur ላዕለ : (alias እንተ : ላዕለ :) ut ላዕሌየ : ኅለፈ : መቅሠፍትክ : Ps. 87,17; Ps. 13,3. In specie dicitur a) de *vestibus* , quae alicui superindutae sunt, quas gestat: Ruth 3,15; 1 Reg. 18,4 (ዐጽፍ : ዘላዕሌሁ :); Hen. 38,2. b) de re gravi, quae *oneri* est super aliquo; vid. ከብደ : , ዕፁብ : ; ኮነት : እዴሁ : ላዕለ : ኢሎፍሊ : 1 Reg. 7,13; ትሕዝብተ : ሞት : ላዕለ : ኩሉ : እንላ : እመሕያው : Sir. 40,2; inde de *debito* et *officio* , quod alicui incumbit: ለእመ : ክህደ : ተለቃሒ : ዘቦ : ላዕሌሁ : ዕዳ : F.N. 27; ዘሀለወ : ላዕሌሁ : ልቃሕ : *qui mutuum debet* , F.N. 27; እስመ : ላዕሌክ : ዝነገር : 2 Esr. 10,4; ዘላዕሌሁ : ማኅተም : ἦν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου Tob. 1,22; vid. ሕሩም : et ተሐረመ : ; deinde ላዕለ : እደ : ብእሲ : vel ላዕለ : nudum significat *ejus munere* , *eo duce* , *sub ejus auspiciis* : ላዕለ : እዴሁ : δι’ αὐτοῦ 1 Petr. 1,21 Platt; (Hierosolyma diruta sunt imperante Vespasiano) ላዕለ : እደ : ወልዱ : ጢጦስ : Abush. 19; ላዕለ : ይታመር : ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ Num. 4,33; Num. 7,8;

ላዕለ : እምሔው : ይትዐቀብ : ὑπὸ ἐπιτρόπου ἐστὶ Gal. 4,2. c) de *superaddendo ad* aliquid: Lev. 5,16; Lev. 27,13; ከመ : ኢትንሣእ : ብእሲተ : ላዕሌሆን : Gen. 31,50. d) ut in sermone arab., de *conditione* , cui pactum superinstruitur: ወተካየዶ : ላዕለክ : *et sub hac conditione foedus cum eo fecit* Jsp. p. 312. e) *ex adverso* , *e regione* (ductum de imminendo super rem) Gen. 2,14. f) *de imperio in* alios et de *praestantia super* alios, ut: ነግሠ : ላዕለ : q.v., ተሠይመ : ላዕለ : q.v.; ቆመ : ላዕለ : Ruth 2,5; Ruth 2,6; አንተ : ኩን : ላዕለ : ኩሉ : ቤትየ : Gen. 41,40; ሤሞ : ላዕለ : 41,33; Num. 10,14 seq.; Num. 18,2; 2 Reg. 20,23; 2 Reg. 20,24; በእንተ : ክብረ : ቀሲስ : ላዕለ : ካልአን : *de praestantia sacerdotis super alios* , Can. Nic. 18. g) rarius de objecto sermonis (*de*): ላዕሌክሙ : ተነበየ : περὶ ὑμῶν *de vobis* , Matth. 15,7; ግሙራ : ኢተሰምዐ : ነገር : ዘከመዝ : ላዕለ : ሶስኖ : Dan. apocr. 1,27, scilicet ubi sermo de aliquo idem est ac sermo contra aliquem; inde ሠሐቀ : et ተሳለቀ : ላዕለ : q.v. ገብረ : ኩነኔ : ላዕለ : q.v. h) rarius de causa (*ob* , *propter* ἐπὶ c. Dat.): ኢትትላጸየ : ርእሰክሙ : ላዕለ : ዘሞተ : ἐπὶ νεκρῶ Lev. 21,5; Mich. 1,16; 2 Reg. 1,24; 1 Reg. 24,26. 2) confinii et propinquitatis vim habet *ad* , *apud* , *in* (germ. *an* et *bei*): ላዕለ : ባሕር : *ad mare* Jos. 16,3; አልቦ : ሥርወ : ላዕሌሁ : *in eo* Matth. 13,21; እመ : ኅባእኮ : ላዕሌክ : παρὰ σεαυτῶ Prov. 2,1; ከመ : አርኢ : ኅይልየ : ላዕሌክ : ἔν σοι Rom. 9,17; ብንያም : በከየ : ላዕለ : ክሣዱ : Gen. 45,14; saepius ኅደረ : ላዕለ : ብእሲ : ubi Graecus habet ἐν τινι ut Rom. 7,17; Rom. 7,18; Col. 2,9; ሚላዕሌነ : τί πρὸς ἡμᾶς Matth. 27,4; Joh. 21,22; Joh. 21,23. 3) de fine, in quem actione intenditur: *in* , *ad* , maxime *contra* , *adversus* et *erga* (*Dat. commodi* et *incommodi*); frequentissimus est his praepositionis usus: እመ : መላሕክ : መጥባሕተ : ላዕለ : ዐርክክ : Sir. 22,21; ይሔልየ : እኩየ : ላዕለ : እግዚአብሔር : Job 1,5; ንብብ : ቃለ : ላዕለ : እግዚአብሔር : Job 2,9; ዐርገ : ላዕለ : አህጉር : Jes. 36,1; ናሁ : አነ : ላዕሌክ : Jer. 21,13; እደዊሁ : ላዕለ : ኩሉ : Gen. 16,12; Gen. 50,20; እለ : የኅሥሡ : ላዕለ : እግዚእየ : እኪተ : 1 Reg. 18,4; ቆሙ : ላዕሌየ : Ps. 3,6; praeterea vid.

verba አሕሠመ ፣ አስምዐ ፣ ገብረ ፣ አበሰ ፣ ጌገዩ ፣ ተምዕዐ ፣ verba *dimicandi* et alia; in bonam partem: ዘንተ ፣ ጽድቀ ፣ ግበሪ ፣ ላዕሌዩ ፣ Gen. 20,13; ያህኒ ፣ ላዕሌኪ ፣ Judith 10,16; ግበሩ ፣ ምጽዋተ ፣ ወምሕረተ ፣ ላዕለ ፣ ቢጽክሙ ፣ Zach. 7,9; ይከውን ፣ ሃህል ፣ ላዕሌሆሙ ፣ Hen. 1,8; ይጸሊ ፣ ላዕሌከ ፣ ὑπέρ σου Gen. 20,7; Dat. ut: {DiL.0058} በእንተ ፣ ምንት ፣ ገብረ ፣ እግዚአብሔር ፣ ላዕሌነ ፣ ዘንተ ፣ ἡμῖν Jer. 5,19; ከመ ፣ ትሠኒ ፣ ላዕሌኪ ፣ ἵνα εὖ γένηται σοι Ruth 3,1; ጌራነ ፣ ኮነ ፣ ላዕሌነ ፣ 1 Reg. 25,15. Dicunt: እኩይ ፣ ላዕሌዩ ፣ *mibi displicet* Koh. 2,17; ተጎብኝቶ ፣ ጎጠአት ፣ ላዕለ ፣ ኩሉ ፣ *peccatum omnibus annumeratum est* Rom. 5,12; ጸሐፊ ፣ ላዕለ ፣ *assignare alicui* Luc. 16,6; Hen. 10,8. – ላዕለ ፣ creberrime componitur cum በ et እንተ ፣ et እምነ ፣

Bibliography

Revisions

- Andreas Ellwardt *Referenzen und Sprachkennung* on 7.12.2017
- Pietro Maria Liuzzo *moved closing >1> before opening <2<* on 9.8.2017
- Andreas Ellwardt *last updated txt file and doc file of Lexicon* on 19.4.2017
- Pietro Maria Liuzzo *exported from lexicon to XML* on 16.1.2017
- Pietro Maria Liuzzo *updated lexicon XML file adding nested senses* on 16.1.2017
- Andreas Ellwardt *updated txt file and doc file of Lexicon* on 22.11.2016